

ÚSTAV EXPERIMENTÁLNEJ PSYCHOLÓGIE SAV

STRUČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI ZA R. 1990

Spracované podľa osnovy zaslanej vedeckým sekretárom
SAV. Prerokované vo vedeckej rade a na fóre ústavu
dňa 9. januára 1991

I. Vedecká činnosť pracoviska SAV

1. Vedecké výsledky pracoviska

Vedeckovýskumné výsledky sa dosiahli v rámci dvoch fáz. V prvej - do júna 1990 sa syntetickými správami ukončili čiastkové úlohy HÚ ŠPZV č. VIII-5-7 "Psychická regulácia správania v podmienkach typických pre VTR" a vypracovala sa záverečná správa, ktorá úspešne prešla príslušným oponentským pokračovaním. V rámci nej k najvýznamnejším výsledkom patrí pripravovaná kolektívna monografia "Interfunkčné aspekty myslenia" /editor M. Stríženec/, publikovaná monografia I. Ruisel, I. Ruiselová: "Vybrané problémy psychológie poznávania". Veda, Bratislava 1990, ako aj do tlače pripravené rukopisy monografií "Poznávanie v sociálnom styku" /O. Halmiová, A. Potašová/ a "Tvorivosť: kapitoly zo všeobecnej psychológie" /M. Jurčová/.

V druhom polroku sa začala koncepčná príprava vedeckovýskumnej činnosti ústavu na ďalšie obdobie, ktorá vyústila do stanovenia ústrednej témy ústavu: "Poznávanie a zvládanie náročných situácií".

Dosiahnuté výsledky naznačuje zoznam publikovanej literatúry, ako aj návrhy výskumných projektov a grantov na najbližšie obdobie. Celkove bolo publikovaných 51 pôvodných prác, čo je v priemere na jedného výskumného pracovníka 2,5 práce, pričom počet citácií za r. 1985-90 v SCI je 130 a mimo SCI je 176.

2. Iné vedecké aktivity v rámci ČSFR

Ústav usporiadal v dňoch 19.-21.12.1990 v DVP Smolenice odborný seminár na tému "Človek v prizme vedy", venovaný príprave rovnomennej publikácie, ktorá má syntetizovať niektoré poznatky dosiahnuté v rámci programu "Komplexný výskum človeka" /koordinátor D. Kováč/.

V rámci zmluvnej spolupráce s Katedrou psychologických vied FFUK

sa skúmali prejavy emocionality, čo vyústilo do novej metodiky a spoločnej štúdie /J. Kordáčová/.

Pracovníci posudzovali doktorské dizertačné práce /D. Kováč/, kandidátske dizertačné práce /M. Jurčová, Z. Ruiselová/, knižné monografie /D. Kováč/ a boli členmi redakčných rád časopisov Studia psychologica, Čs. psychologie, Psych. a patopsychol. dieťaťa, Psychologie v ekonomickej praxi. Predniesli 4 referáty na odborných podujatiach v ČSFR. Siedmi pracovníci boli školiteľmi spolu 23 ašpirantov.

3. Výsledky medzinárodnej vedeckej spolupráce

V dôsledku známych politických udalostí zmluvná spolupráca s viacerými partnerskými pracoviskami bývalých socialistických krajín klesla na minimum. Čiastočne pokračovala spolupráca s NDR a s Maďarskom. Nerealizovali sa ani recipročné pobyty s uvedenými krajinami s výnimkou Bulharska, kde pracovníčka ústavu navštívila bulharské pracovisko a pracovníčka partnerského pracoviska navštívila tunajší ústav, pričom sa zhodnotila doterajšia spolupráca a bola uzavretá dohoda o spolupráci na téme: Komponenty kognitívneho štýlu pre riešenie zložitých pracovných a životných situácií.

Realizovali sa však viaceré cesty do západných krajín /Fínsko - A. Mar-kuš, M. Jurčová; Taliansko, Dánsko - I. Ruisel, NSR - Z. Ruiselová/ za účelom nadviazania konkrétnej výskumnej spolupráce. Prebieha už metodická príprava spoločného výskumu s Psychol. ústavom Univerzity v Berne /Švajčiarsko/ a s Psychologickým ústavom Univerzity v Lille /Francúzsko/, týkajúceho sa kognitívnych štýlov /I. Sarmány/. Ďalej sa vypracoval projekt medzinárodnej spolupráce s firmou LEGO /Dánsko/ pri výskume kognitívnych procesov a osobností u detí /I. Ruisel, Z. Ruiselová/.

Aktívna účasť na medzinárodných konferenciách:

L. Arbet: Medzinárodné kolokvium o vede a vzdelávaní. Smolenice, 12.-15.

Daniel: 6th Symp. on Mental Work and Automatisisation. Dresden,
26.-30.3.90

J. Daniel: Človek a práca na prahu tretieho tisícročia, Bratislava, 1990

G. Farkaš: 2. medzinárodná konferencia "Počítače v zdravotníctve"
Piešťany 1990

M. Jurčová: International Conference on Creativity /East meets West/,
Fínsko, 22.-24.8.90

D. Kováč: Life-Span Developmental Research in Personality, Praha,
3.-4.7.90

D. Kováč: Geist und Wissenschaft im politischen Aufbruch Mitteleuropas
Baden bei Wien, 06.-13.10.90 /na úrovni používateľa/

I. Ruisel: Life-Span Developmental Research in Personality, Praha
3.-4.7.90

I. Ruisel, Z. Ruiselová: Education for the future. Bratislava, 30.5.1990

I. Ruisel, Z. Ruiselová: Súčasný stav a perspektívy pedagogického vý-
skumu, Smolenice, 9.-12.10.1990

I. Ruisel: 5th. Inter. Conf. Europ. Psychology of Personality, Rím,
12.-15.6.90 /pobyť na pozvanie, cestovné SAV/

E. Šebová: 5th Int. Conf. for Study of Child Language, Budapest,
16.-20.7.90

V. Valter: 6th Symp. on Biopharmaceutics and Pharmacokinetics, Bra-
tislava 28.-30.5.90 /poster/

4. --

5. Členstvo v medzinárodných organizáciách

Jednotliví pracovníci sú členmi nasledujúcich organizácií:

J. Daniel: International Association of Applied Psychology, International
Comission on Occupational Health

E. Ficková: International Brain Research Organization
International Information Systems Community

D. Kováč: Deutsche Gessellschaft für Psychologie

I. Ruisel: European Association Personality Psychology

II. Vedecká výchova a pedagogická činnosť

1. Kvalitatívne zhodnotenie vedeckej výchovy

Väčšina ašpirantov úspešne vykonala jazykové a odborné skúšky v primeranom termíne; odovzdávanie kandidátskych dizertačných prác sa však oneskorovalo oproti plánovanému termínu /najmä u externých ašpirantov/. Z troch uskutočnených obhajob kandidátskych dizertačných prác dve práce boli na veľmi dobrej úrovni, tretia - išlo o zahraničného ašpiranta z Kuby - bola poznačená špecifickými podmienkami činnosti ašpiranta.

2. Účasť pracoviska na pedagogickej činnosti vysokých škôl.

Pracovníci ústavu systematicky prednášali na Matem.-fyz. fakulte UK /I. Ruisel/ a výberove na SVŠT /I. Sarmány, I. Ruisel/, Pedagogickej fakulte v Nitre /J. Daniel/, ďalší pracovníci boli členmi skúšobných a oponentských komisií a M. Jurčová je členkou vedeckej rady FFUK.

D. Kováč sa ako spolupredseda expertnej skupiny MŠMŠ podieľal na vypracovaní učebného plánu štúdia odboru psychológie pre navrhovanú Univerzitu A. Bernoláka v Trnave.

Spolupráca s rezortom školstva sa uskutočňovala členstvom viacerých pracovníkov v expertných skupinách /talenty - M. Jurčová, I. Ruisel, L. Arbet; výchovnovzdelávacie problémy - O. Árochová; psychológia - M. Jurčová/, ktoré slúžili potrebám MŠMŠ SR a boli publikované v Učiteľských novinách.

III. Vedecko-realizačná činnosť

Takáto činnosť s ekonomickým prínosom sa síce v ústave neusk-

nila, avšak vo viacerých oblastiach sa prispelo k realizácii vedeckých poznatkov v praxi: výber učiteľov cirkevnej školy /L. Arbet/, záťaž z vyučovacieho procesu /O. Árochová/, adaptácia pracovníkov v š.p. Slovnafť /J. Daniel a kol./, psychologické vyšetrenie za účelom výberu vedúcich pracovníkov štátnej správy, meranie laterality /K. Jariabková/, kurzy o psychologickej spôsobilosti manažérov /Inštitút výchovy vedúcich pracovníkov - D. Kováč, M. Jurčová/, optimalizácia činnosti operátora v š.p. Slovnafť /I. Sarmány/, prednášky pre vysokoškolských učiteľov o tvorivosti /M. Jurčová/.

V zmysle zmluvnej spolupráce so š.p. Slovnafť sa vypracovala záverečná expertízna správa o adaptácii smenových pracovníkov /J. Daniel a kol./.

Pre III. odd. vied SAV vypracoval D. Kováč expertíznu štúdiu o hodnotení vedeckovýskumných pracovníkov.

IV. Organizačné, personálne, finančné a materiálne zabezpečenie

1. Zmeny v zameraní a organizačnej štruktúre

V zmysle rozhodnutia Predsedníctva SAV o vzniku Kabinetu pre výskum biologickej a sociálnej komunikácie SAV, došlo dňom 1. júla 1990 k delimitácii časti pracovníkov /9 systemizovaných miest, 3 interní aspiranti, 2 študijné pobyty/, mzdových prostriedkov vo výške 27.300,-Kčs materiálno technického a prístrojového vybavenia v hodnote 570.000,-Kčs

V druhom polroku začala príprava nového celkového výskumného zamerania ústavu, v rámci ktorého sa postupne na základe iniciatívy pracovníkov profilovali viaceré výskumné projekty, väčšinou zhodné s návrhmi na granty. Na základe oponentúr pred vedeckou radou ústavu boli schválené pre budúce obdobie štyri výskumné tímy, ktoré nahradia doterajšie odborno-špeciálne zamerané oddelenia ústavu. Sú to: praktická inteligencia, kreativizácia osobnosti, činnosť operátora, ekologická psychológia. Vedúcimi tímov sa stali pracovníci, ktorí iniciovali

príslušný výskum v súlade s mienkou členov tímu. Zmena nastala aj v obsadení funkcie zástupcu riaditeľa.

Na základe uskutočneného pracovného hodnotenia a s prihliadaním na vek, ako aj na vlastnú žiadosť neboli predĺžené štyri pracovné zmluvy vedeckých pracovníkov termínované do 31. 12. 1990. Jednému pracovníkovi bola predĺžená zmluva o rok a ostatným o 3 roky.

2. Údaje o počte pracovníkov a finančných prostriedkoch

Ústav mal k 31. 12. 1990 priemerný počet pracovníkov 41. Pracovalo tu 19 vedeckých pracovníkov /z toho 5 DrSc./ 4 vedeckotechnickí pracovníci, 16 odborných pracovníkov a ostatní pracovníci - 1 /z toho 6 na čiastkové úväzky/. Okrem toho boli v ústave 2 interní aspiranti a 1 študijný pobyt. Mzdové prostriedky boli pridelené vo výške 2,048.000 Kčs. Čerpanie investičných a neinvestičných prostriedkov THS doteraz nespracovala.

3. Stav prístrojového vybavenia

V r. 1990 boli zakúpené 2 počítače ARCHE, laserová tlačiareň STAR, jednotka styku s prostredím a ďalšia kancelárska technika v hodnote cca 300.000 Kčs. Pripravený návrh na ponuku, resp. vyradenie nepotrebných, či zastaralých prístrojov a zariadení v nadobúdacej hodnote cca 250.000 Kčs bol Úradom Predsedníctva SAV pozastavený v súvislosti s delimitáciou ústavu. V r. 1990 boli vytvorené, resp. sú rozpracované viaceré výskumné metodiky /meranie tappingu, koordinácie a symetrie pohybu rúk, interferencie/ - V. Valter. Pri výskume sa využíval "Prstový snímač tappingu" /autorské osvedčenie vynálezu č. 267091-89 - V. Valter/. V. Valter podal nasledujúce prihlášky objavov: Kvantová psychofyzická rovnica /PO 45-90/, Všeobecná farmakodynamická rovnica /PO 46-90/ a farebný paradox /PO 48-90/.

7. Stručná analýza vedeckej činnosti pracoviska a návrh opatrení

Rok 1990 možno hodnotiť ako prelomový. Týka sa to jednak zmeny hlavnej profilácie výskumnej činnosti, jednak celkovej reorganizácie ústavu a napokon aj odlivu ľudského potenciálu. Časť týchto prelomových zmien prebiehala cieľavedome v súlade so zámermi vedenia, časť vyplynula z hodnotiaceho-kritických aktivít jednotlivcov. Zmeny v profilácii, organizačnej štruktúre, orientácii časopisu sa uskutočnili na základe hodnotiacej analýzy, prebiehajúcej v strete rôznych názorov a postojov.

Nová profilácia vedeckovýskumnej činnosti ústavu nevyplývala len z naplnenia istých strategických cieľov vo výskume poznávacích procesov /vnímanie-pamäť-myslenie/, ale aj z potreby rozšíriť psychologický záber skúmania nielen na problematiku experimentálneho charakteru. Profilácia ústavu na problematiku poznávania a zvládania náročných situácií odzrkadľuje nielen aktuálne trendy vo svetovej psychológii, ale aj potreby prudko prebiehajúceho demokratizačného procesu.

Celková reorganizácia ústavu /zrušenie stabilných odborných oddelení a ich nahradenie výskumnými tímami/ len čiastočne odzrkadľuje zmenu profilácie, zato však plne zodpovedá zvýšeniu demokratického riadenia výskumnej činnosti. Ako pri zmene profilácie ústavu, tak aj pri reorganizácii významnú úlohu zohrala vedecká rada ústavu.

Hodnotenie predchádzajúcej činnosti ako aj odlišné názory na budúcu činnosť ústavu nadobudli formu, ktorá v doterajšej histórii ústavu nemá analógiu. Vedenie ústavu bolo konfrontované so skutočnosťou, že časť pracovníkov našla riešenie svojich problémov mimo ústavu. Tak došlo v neobyčajne krátkom čase a bez náležitej analýzy a hodnotenia k založeniu Kabinetu pre výskum biologickej a sociálnej komunikácie SAV. Táto skutočnosť znamenala isté zoslabenie ľudského vedecko-výskumného potenciálu, značné narušenie plánov dobudovania pracoviska /napr. odchod

redaktorov ústavného časopisu/, ovplyvnila a poznačila efektívnosť rozvíjania viacerých výskumných tém /napr. ekologickú problematiku, lateralitu, bilingvizmus a i./.

Pochopiteľne uvedená analýza nie je zďaleka vyčerpávajúca, avšak predpokladáme, že po istom odstupe času vzniknú podmienky na dôkladné, vedecky relevantné a nezaujaté zhodnotenie predchádzajúceho vývinu pracoviska.

Pokiaľ ide o najbližšie obdobie, ukazuje sa potrebným spresniť opatrenia vyplývajúce z koncepcie činnosti ústavu na najbližšie obdobie takto:

- 1/ vydať nový organizačný poriadok a pracovný poriadok ÚEPS a tieto dokumenty doplniť smernicou o pracovnej náplni jednotlivých vedeckovýskumných a spolupracujúcich útvarov
- 2/ rozvinúť intenzívnu výskumnú činnosť v rámci ústavných úloh /prípadných grantov/ tak, aby už t.r. vznikli okrem prehľadových štúdií k danej problematike aj empirické publikačné výstupy
- 3/ nahradiť pracovníkov v dôchodkovom veku podľa možnosti už zrelými vedeckými a odbornými pracovníkmi s orientáciou rozvíjanou v ústave
- 4/ zintenzívniť celoustavný odborný život týždenne organizovanými podujatiami, prispievajúcimi k integrácii v rámci profilovaného zamerania ústavu
- 5/ iniciatívne vyhľadávať efektívnu medzinárodnú spoluprácu predovšetkým s pracoviskami a jednotlivcami, zameranými na ústavom riešené témy.

Bratislava 11. 1. 1991

Damián Kováč
člen korešp. Damián Kováč
riaditeľ

VI. PRÍLOHY

Zoznam monografií

- Kováč, D., Theoretische Fragen der allgemeinen Psychologie: zur Psychologie als System. Volk und Wissen, Berlin 1990, 328 s.
- Ruisel, I., Ruiselová, Z., Vybrané problémy psychológie poznávania. Veda, Bratislava 1990, 310 s.

Zoznam publikácií v domácich časopisoch a kolektívnych monografiách.

- Arbet, L., Figuralna tvorivosť a sebahodnotenie študentov pedagogickej fakulty, Pedagogická revue, 1, 1990, 3. 3
- Arbet, L., Zisťovanie tvorivosti pomocou výpoveďových metód. Správy ÚEPs SAV č. 522, 1989/90
- Arbet, L., Inventáre adjektív a ich využitie vo výskume tvorivosti. Správy ÚEPs SAV č. 523, 1989/90
- Arbet, L., Sebahodnotenie osobnosti pomocou adjektívnych inventárov. Správy ÚEPs SAV č. 524, 1989/90
- Árochová, O., Šebová, E., Novšie poznatky o bilingvizme a ich využitie vo vyučovacom procese. Psychol. a patopsychol. dieťaťa 25, 1990, č. 2, s. 135-150
- Árochová, O., Metodické možnosti behaviorálnej toxikológie. Správy ÚEPs SAV č. 507, 1989/90
- Bíro, V., Interpretácia elektrodermálnych zmien z iného pohľadu. Správy ÚEPs SAV č. 512 A, 1989/90
- Daniel, J., Trendy v psychológii práce na prahu roku tritisíc. Zborník z medižin konf. Človek a práca na prahu tretieho tisícročia. VÚSRP, Bratislava, 1990, s. 88-92
- Daniel, J., Využitie bioportu v terénnom výskume. Správy ÚEPs SAV, č. 513, 1989/90
- Daniel, J., Skovayová, Ľ., Osobnostné charakteristiky a preferencia rannej, resp. večernej práce. Správy ÚEPs SAV 1989/90 č. 515 A

- Farkaš, G., Expertný systém STAT/CODEX - systém pre optimálny výber štatistického spracovania experimentálnych údajov. V: Zborník z 2. medzinárodnej konf. "Počítače v zdravotníctve", Piešťany 1990, s. 74-75
- Jariabková, K., Zápotočná, O., Interkorelácie indexov laterálnej preferencie v párových systémoch. Správy ÚEPs SAV č. 517 A, 1989/90
- Jariabková, K., Kováč, D., Orientačné zisťovanie ručnosti dospelých. I. Verzia, Správy ÚEPs SAV, č. 518 A, 1989/90
- Jurčová, M., Význam tvorivosti pre vysokoškolského učiteľa. In: Zelina, M. a kol.: Tvorivá práca vysokoškolského učiteľa. Ústav informácií a prognóz školstva, mládeže a telovýchovy, Bratislava 1990, s. 8-28
- Jurčová, M., Rozvíjanie tvorivosti žiakov vo vyučovaní. In: Klindová, Ľ. a kol.: Aktivita a tvorivosť v škole. SPN Bratislava 1990, s. 25-42
- Jurčová, M., Motivačné činitele tvorivej činnosti - ich využitie vo vyučovacom procese. In: Klindová Ľ. a kol.: Aktivita a tvorivosť v škole. SPN, Bratislava 1990, s. 81-104
- Jurčová, M., Zisťovanie účinnosti gymnázia z hľadiska osobnosti žiaka. Jurčová-Okruhlicová-Veselský-Bielková. Ústav informácií a prognóz školstva, mládeže a telovýchovy 1990,
- Kordáčová, J., Vplyv neurotizmu na riešenie problémov. Správy ÚEPs SAV č. 510, 1989/90
- Kordáčová, J., Alexitýmia a jej metodické zachytenie. Čs. psychol., 34, 1990, s. 411-425 /spoluautor O.Kondáš/
- Kordáčová, J., Kognitívne zlyhania v osobnostnom kontexte. Správy ÚEPs SAV č. 526, 1989/90
- Kordáčová, J., Prestavba v sovietskej psychológii - stručný spätný pohľad. Čs. psychol., 34, 1990, č. 3, s. 262-268

- Kostolanský, R., Vek ako metodologický problém. Správy ÚEPs SAV č. 510, 1989/90
- Kováč, D., Súčasnosť a trendy vývoja psychológie v Európe a vo svete. Čs. psychol., XXXIV, 1990, s. 357-366
- Markuš, A., Piktogramy I. Správy ÚEPs SAV č. 505, 1989/90
- Panáková, M., Pokus o vymedzenie pojmu perseverácie v psychológii. Čs. psychológia, 36, 1990, č. 6, s. 518-523
- Ruisel, I., Ruiselová, Z., Interakcia učiteľ-žiak a ich práca s LEGOM. In: Štepanovič, R., /Ed/: LEGO vo vyučovacom procese na základnej škole. Ústav exper. pedag., Bratislava, 1990, s. 25-29
- Ruisel, I., Využitie dotazníka kognitívnych zlyhaní CFI v praxi. Správy ÚEPs SAV 1988/89, Bratislava 1990, s. 48-57
- Ruiselová, Z., Ruisel, I., K novej verzii dotazníka heuristickej kompetencie /Stäudel/. Správy ÚEPs SAV č. 509, 1989/90
- Ruiselová, Z., Metódy výskumu scenárovej reprezentácie v sémantickej pamäti. Správy ÚEPs SAV 1988/89, Bratislava 1990, s.42-57
- Ruiselová, Z., Ruisel, I., Spätná väzba v práci s LEGO. In: Štepanovič, R., /Ed/, LEGO vo vyučovacom procese na základnej škole. Ústav exper. pedag. SAV, Bratislava 1990, s.30-33
- Sarmány, I., Fandelová, L., Zisťovanie príčin nehodovosti vzhľadom na ranný a večerný typ pracovníka. Zabrána škod, 38, 1990, č. 5, s. 11-12
- Ruiselová, Z., Ruisel, I., Nová metodika zisťovania sebaobrazu u detí. Správy ÚEPs SAV 1989/90, č. 527
- Stríženec, M., Metodické prístupy k skúmaniu pochopenia problému. Správy ÚEPs SAV, 1989/90, č. 513A
- Stríženec, M., Názory a skúsenosti maturantov v oblasti počítačov. Správy ÚEPs SAV, 1988/89, Bratislava 1990, s. 68-73

Štukovská, M., Testovanie rozdielu nezávislých relatívnych početností pomocou arkussínusovej transformácie. Správy ÚEPs SAV, 1989/90 č. 516 A.

Štukovská, M., Analýza rozptylu ako metodika. VI. Správy ÚEPs SAV 1989/90, č. 506

Štukovská, M. a kol., Numerické stereotypy klinických psychológov. Rehabil., 23, 1990, č. 2, s. 89-94

Štukovská, M. a kol., Infarkt myokardu v percepcii zdravotníčok a a ich fiktívnych pacientov. Rehabil., 23, 1990, č. 3, s. 182-183

Štukovská, M. a kol., Konzistentnosť názorov pacientov na rehabilitáciu. Rehabil., 23, 1990, č. 4, s. 218.

Zoznam publikácií v zahraničných časopisoch a kolektívnych monografiách

Arbet, L., On confrontation of the methods paradigm in the study of creativity. Studia psychol., 32, 1990, č. 3, s. 143-148

Árochová, O., Šebová, E., Semantic and cognitive aspects in the solution of verbal tasks by bilinguals. Studia psychol., 32, 1990, č. 1-2, s. 87-95

Daniel, J., Problems of adaptation of novices as a stress factor. In: Richter, P., Hacker, W., /Eds./: Mental work and automatization, TU Dresden, 1990, s. 153-156

Daniel, J., Morbidity and absenteeism rates of operators connected with duration of shift. In: Costa, G., Cesana, G., Kogi, K., Wedderburn /Eds./: Shiftwork: Healths, sleep and performance, P.Lang, Frankfurt a. M. 1989, s. 283-289

Daniel, J., Circadian pattern of changes in psychophysiological indicators of adaptation to shift work, Studia psychol., 32, 1990, č. 3, s. 173-178

- Daniel, J., Sociopsychological studies of operators of 8 and 12 h. shifts in continuous production, *Le Travail humain*, 53, 1990, č. 3, s.277-282
- Fábry, R., Field independence and spatial orientation in pilots. *Studia psychol.*, 32, 1990, č. 4, s. 221-228
- Halmiová, O., Interference and properties of the nervous system. *Studia psychol.*, 1969, č.2, s. 154-156
- Kordačová, J., Personality correlates of successfulness in problem solving. *Studia psychol.*, 32, 1990, 1-2, s. 107-114
- Ruisel, I., Tolerance to mental load and personality characteristics of handball referees. In: C.D.Spielberg, I.G.Sarason /Eds./ *Stress and anxiety*, vol. 14, 1990
- Ruiselová, Z., Recognition performance within the context of script representation. *Studia psychol.*, 32, 1990, č. 3, s. 153-156
- Sarmány, I., Sládeková, Ľ., Personality aspects of strategy production in solving the anticipatory task. *Studia psychol.*, 32, 1990, č. 1-2, s. 97-106
- Fandelová, E., Sarmány, I., Le niveau general de la prise de risque du point de vue chronopsychologique et par rapport aux traits de personnalité. In: *Le comportement des conducteurs dans un contexte social*, Paradigme, Caen, 1990, s.737-738